

Інна Перепелюк

ORCID iD: 0000-0002-6376-2825

аспірант кафедри педагогіки та соціальної роботи,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
вул. Коцюбинського, 2, 58012 Чернівці, Україна,
i.perepeliuk@chnu.edu.ua

ДОСВІД ПОЛЬЩІ З ОРГАНІЗАЦІЇ ПАРТНЕРСТВА СІМ'Ї І ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ У ВИХОВАННІ ДИТИНИ

У статті висвітлено польський досвід організації партнерства сім'ї і дошкільного навчального закладу у вихованні дитини. Плідна співпраця батьків і вихователів – один з визначальних критеріїв якості роботи дитсадка в Польщі. Встановлено, що стосовно роботи дошкільного закладу з батьками традиційним для польського вжитку є використання поняття «партнерство», що означає соціальний взаємозв'язок, який базується на рівності та добровільності партнерів.

Розкриті умови партнерства дошкільного закладу і сім'ї у вихованні дитини. Охарактеризовано елементи партнерства (інтелектуальний, емоційний, вольовий, поведінковий), його основні принципи (взаємної довіри; взаємного визнання прав та компетентності; спільності дій (інтеграції дій); взаємної лояльності; обміну інформацією; позитивної мотивації; багатостороннього обміну інформацією; партнерства; єдності впливів; активної і систематичної співпраці). Окрема увага звернена на міжособистісні зв'язки (інтерперсональні реляції) між партнерами дошкільної освіти.

Ключові слова: елементи партнерства; інтерперсональні реляції; партнерство дошкільного закладу і сім'ї у вихованні дитини; принципи партнерства.

Вступ. Сучасні дитячі дошкільні заклади стають відкритими для батьків, дітей і громадськості. Родина і дошкільний навчальний заклад – два суспільних інститути, які закладають фундамент майбутнього дитини. У них одна мета: виховати здорову, соціально адаптовану, всебічно розвинену людину з високим інтелектуальним, творчим та духовним потенціалом.

Проблема взаємозв'язку дитячого закладу з сім'єю залишається актуальною на будь-якому етапі розвитку суспільства. Водночас сьогодні вона набуває нового соціального звучання. Адже для нинішнього рівня і темпів цивілізаційного розвитку співробітництво з родинами вихованців виходить за межі виконання вихователями традиційного соціального замовлення щодо нагляду, виховання та навчання дітей. Самі батьки виявляють все більше бажання не пасивно спостерігати за процесом виховання їх дитини в дошкільному закладі, а бути його активним учасником. Співпраця батьків і вихователів як партнерів у вихованні дитини – така тенденція стає стійкою і дедалі виразнішою.

Тому одним з пріоритетних напрямів підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів має стати формування їх готовності до налагодження взаємодії з сім'єю дитини на партнерських засадах. Сучасні педагоги дошкільного закладу потребують ґрунтовної підготовки, яка дозволить їм не лише реалізувати інноваційні підходи до на-

вчання та виховання дитини, а й залучити до цього процесу її батьків, створити умови для плідної конструктивної співпраці з сім'єю.

Важливим джерелом для формування у майбутніх вихователів готовності співпрацювати з сім'єю дитини на якісно новому рівні може слугувати зарубіжний досвід, зокрема Польщі. У межах виконання науково-дослідницької роботи ми мали можливість вивчати теорію і практику організації партнерства дошкільного закладу і сім'ї у вихованні дитини в Польщі. Матеріали, опрацьовані нами у ході дослідження, використовуємо у змісті навчальних курсів для студентів спеціальності «Дошкільна освіта».

Аналіз актуальних досліджень. У результаті аналізу наукової літератури констатуємо значний вияв уваги науковців до порушеної проблеми налагодження співробітництва і партнерства ДНЗ і сім'ї у вихованні дитини. Цим питанням присвячені праці Т. Александрової, Н. Андрєєвої, К. Волкової, В. Іванової, О. Клепцової, Ю. Косенко, Т. Кулікової, Я. Ковальчук, Н. Лагутіної, С. Ладивір, В. Петрищева, Т. Поніманської, І. Слєпцової, О. Семіної, А. Харчева та багатьох інших.

Науковий інтерес дослідників звернений також на дослідження різних аспектів функціонування освіти в Польщі (А. Василюк, Л. Гриневич, О. Ляшенко, В. Пасічник, К. Савина, М. Бабиаж, Ф. Шльосек, Е. Лодзинська). Окремі праці присвячені дошкільній ланці освіти і підготовці фахівців

у цій галузі (Е. Вільчковський, А. Вільчковська, О. Лугіна, М. Олійник, В. Пасічник, Й. Шемпрух та ін.). Однак, як виявилось в ході опрацювання джерельної бази, питання взаємодії сім'ї і дошкільного закладу в Польщі не висвітлене в українській педагогічній літературі.

Метою публікації є розкрити польський досвід організації партнерства сім'ї і дошкільного навчального закладу у вихованні дитини задля інтеграції його у зміст підготовки сучасного вихователя.

Взаємодія дошкільного закладу і сім'ї. Розуміння сенсу і механізмів взаємодії дошкільного закладу і сім'ї у вихованні дитини впливає із загальних особливостей польської дошкільної освіти. Як відомо, для Польщі характерна єдина європейська система дошкільної освіти. Батьки приймають рішення чи віддавати дитину до дитячого саду, якщо так то на скільки годин в день. Проте останній рік в дитячому садку є передумовою вступу в початкову школу. Більша частина дитячих садків Польщі є муніципальними. Держава приділяє значну увагу дошкільній освіті, тому її якість дуже висока навіть у муніципальних дитячих садках. Громадські дитячі садки призначені для дітей-сиріт або ж для таких дітей, які відстають у розвитку або ж з обмеженими можливостями. Також є приватні дитсадки, для яких характерна більша кількість вихователів, дітей в групах менше ніж в державних дошкільних закладах. Вартість таких послуг досить висока, тому лише заможні поляки можуть віддати свою дитину до приватного дитсадка.

Дошкільна освіта має два рівні: для дітей до 3 років – в дитячих клубах, а у віці 3–5 років у дитячому садочку (*przedszkole*). Останній рік у дитячому садочку є обов'язковим для усіх дітей, які йдуть до школи в Польщі, включаючи дітей іноземців. Відповідно до реформ в освітні діти починаючи від 2014/2015 навчальних років ідуть в школу у віці 6 років.

У Польщі існують своєрідні стандарти хорошої якості роботи дитсадка. Однією з найвагоміших з-посеред рис його ефективного функціонування є плідна співпраця батьків і вихователів (у Польщі працівників дошкільних установ називають учителями). Інтеграція дитсадка із рідною домівкою дитини є необхідністю сучасного дошкільного виховання в контексті турботи про дитину. Цьому повинно слугувати порозуміння між собою тих, хто пропонує певну форму освіти.

Треба зазначити, що питання співпраці вихователів і батьків у цій країні здавна регулювалися нормативними положеннями, які датуються ще 30-ми роками ХХ століття. На необхідності співпраці між навчально-виховними закладами і найближчим середовищем дитини наголошувалося також у «Репорті про Стан Освіти в Польській Народній Республіці» (1973), де, зокрема, йшлося про необхідність зацікавлення батьків тим, що відбувається у дитячих закладах, і заохочення їх до вирішення більшос-

ті проблем спільними зусиллями. Не втратило актуальності питання і на рубежі ХХ–ХХІ століть, коли співпраця між вихователями та батьками визначається вирішальним критерієм якості й ефективності функціонування дитсадків.

Для регламентації місця батьків у навчально-виховних закладах, тобто і в дитячому садку, польське Суспільне Товариство Освіти 1990-х роках розробило «Карту Прав та Обов'язків Батьків». У цьому документі були чітко викладені права та обов'язки батьків. Ось вони:

- Батьки мають право на визнання їхнього верховенства, як перших вихователів їхніх дітей.
- Батьки мають право на повний доступ до офіційної системи освіти для своїх дітей з урахуванням їхніх потреб, можливостей та досягнень.
- Батьки мають право домагатися від офіційної системи освіти того, щоб їхні діти отримали певні духовні та культурні знання.
- Батьки мають обов'язок брати активну участь, як партнери у навчанні дітей в освітніх закладах.
- Батьки мають обов'язок надавати освітнім закладам усю інформацію, яка стосується досягнення спільної (тобто батьків та освітнього закладу) навчальної мети.
- Батьки мають обов'язок зробити свідомий вибір освітнього шляху, яким йтимуть їхні діти (Павлак, 2003).

Під час безпосереднього ознайомлення з практикою виховання у дошкільних закладах в Польщі й в результаті аналізу наукової літератури виявляємо, що, на відміну від української лексики (робота з батьками, співпраця з сім'єю, взаємодія тощо) традиційним для польського вжитку є використання поняття «партнерство».

Партнерство як педагогічна проблема. У загальному значенні, партнерство – це «вид взаємозв'язків між одиницями або ж групами, що полягає у спільності дій та мети і ґрунтується на принципах рівності, лояльності, взаємовідповідальності та допомоги» (Оконь, 2007, с. 205). Подаючи таке визначення, В. Оконь (2007) підкреслює, що «партнерство проявляється в самовідданому прагненні співпраці з іншою особою або ж групою, без уникнення наказів і розпоряджень» (с. 205).

М. Лобоцький (1985) акцентує, що партнерство – це соціальний взаємозв'язок, котрий базується на рівності та добровільності партнерів «за їхньої однакової участі в ухваленні рішень» (с. 161).

У педагогічному контексті партнерство, за формулюванням Є. Куявіньського (1990), полягає у «двосторонній освітній підтримці, яка ґрунтується на тому, що кожен учасник освітньої співпраці виступає як у ролі постачальника, так і в ролі отримувача освітньої допомоги, в залежності від потреб та можливостей окремо взятих учасників співпраці» (с. 105).

Про партнерство, переконані А. Яцевич (2013) і Дж. Радзевич (1979), можна говорити тоді, коли

виконуються наступні умови: 1) партнерство поєднує принаймні дві особи; 2) партнерство повинно базуватися на акцептуванні (прийнятті), взаємній довірі та підтримці між особами; 3) партнерів повинні об'єднувати спільні цінності та цілі; 4) партнери повинні бути один до одного доброзичливими, люб'язними, а також взаємно допомагати в різних життєвих ситуаціях.

У взаєминах між освітніми партнерами, тобто вихователями та батьками, Б. Кук (1990) розглядає чотири елементи: 1) інтелектуальний, 2) емоційний, 3) вольовий, 4) біхевіоральний (поведінковий).

Інтелектуальний елемент виражається в тому, що вихователі та батьки помічають потребу та необхідність вчинення спільних дій для реалізації раніше визначеної мети. Характер мети визначає методи реалізації та форми участі вихователів та батьків в її втіленні.

Емоційний елемент виражається в тому, що вихователі та батьки виявляють один до одного симпатію, довіру, доброзичливість, вміють порозумітися навіть у дуже складних питаннях. Так само усвідомлюють, що однаковою мірою несуть відповідальність за якість роботи дитсадка та освіти дітей у дошкільному віці.

Вольовий елемент характеризується тим, що освітні партнери (вихователі та батьки) прагнуть добровільно співпрацювати одні з одними задля блага дітей і тому провадять певну діяльність, скеровану на досягнення мети. При цьому вони лояльні один до одного і намагаються бути людьми, котрі варті довіри і на яких можна уповні розраховувати.

Біхевіоральний (поведінковий) елемент проявляється в культурній поведінці партнерів один щодо одного. Це пов'язано з уникненням агресії, загострень та конфліктних ситуацій, а також із дотриманням обов'язкових моральних норм та принципів а також, домовленостей укладених між партнерами.

У. Островська (2002) вважає також, що повне партнерство повинно уміщувати і аксіологічний елемент, що містить цінності, представлені в нормах та принципах, котрими керуються та дотримуються у своїй діяльності вихователі та батьки.

Співпраця вихователів та батьків ґрунтується на спільності мети. Досягнення спільної мети можливе лише тоді, коли вихователі та батьки виконують узгоджену раніше свою «частку» завдань, пам'ятаючи про цінності, що є основоположними і котрими керуються у різноманітних ситуаціях щоденного життя. Співпраця вихователів із батьками характеризується лояльністю, довірою і відповідальністю, а також дотриманням норм принципів, котрі регулюють взаємні обов'язки.

Співпраця та партнерство базуються на прагненні досягнути спільну мету, котрою в дошкільній освіті є постійне збагачення особистості дитини та турбота про її гармонійний розвиток. «Там, де немає прагнення досягнути спільну мету, там немає партнерства», – застерігає А. Машке (2002, с. 75).

Організаційні умови партнерства. Ідея партнерства в дошкільній освіті виявляється в тому, що вихователь та батьки рівноцінні партнери і тому мають однакові права та обов'язки щодо дитини. Проявляється це в тому, що, наприклад, батьки включаються в життя дитячого садка, діючи на його користь, допомагаючи в організації навчально-виховного процесу. У свою чергу вихователі систематично збагачують педагогічні знання батьків, інформують їх про успіхи дитини та допомагають їм у виховній діяльності, яка провадиться уже вдома. Ідея партнерства проявляється також у освітньому діалозі та інтерперсональній комунікації (міжособистісному спілкуванні) між вихователем та батьками.

Діалог та інтерперсональна комунікація між цими двома одиницями дошкільної освіти спричиняються до будування взаємної довіри, автентичності у контактах, зацікавлення у досягненні порозуміння і співпраці на користь дитини.

На цей момент звертає увагу Г. Квятковська (1997), яка говорить: «Діалог і комунікація – це основоположні засоби співпраці, які закладають фундамент для досягнення рівноваги між прийняттям спільних норм та повагою до наявних відмінностей» (с. 109). Із цього випливає, що діалог між вихователем та батьками буде можливий лише тоді, коли буде досягнуто рівноваги між власними та чужими правами та компетенцією.

Реалізація ідеї партнерства в дошкільній освіті буде можливою, наголошує А. Машке (2002), за дотримання п'яти принципів: 1) взаємної довіри; 2) взаємного визнання прав та компетентності; 3) спільності дій (інтеграції дій); 4) взаємної лояльності; 5) обміну інформацією (с. 77–79).

На думку М. Лобоцького (1985), співпраця між вихователями та батьками буде успішною, якщо ці два партнери дотримуватимуться таких п'яти основоположних принципів: 1) позитивної мотивації, 2) багатостороннього обміну інформацією, 3) партнерства, 4) єдності впливів, 5) активної і систематичної співпраці.

Аналіз змісту принципів, які вдосконалюють дошкільну освіту із партнерською участю батьків, приводить до висновку, що в реалізації ідеї партнерства важливо пам'ятати про те, що спільність мети та дій повинна ґрунтуватися на взаємній довірі, лояльності, повазі та визнанні прав партнера. Крім того, необхідність досягнути спільну мету вимагає від освітніх партнерів не лише єдності та суголосності у всіх педагогічних процедурах, але також і виховного діалогу, котрий уможливорює надання та обмін інформацією щодо дитини. Діалог повинен відбуватися в атмосфері свободи, толерантності поваги до партнера, а головне, він повинен виникати із необхідності розмови про те, що відбувається з дитиною, які у неї є потреби, прагнення, із якими труднощами вона стикається у різних ситуаціях щоденного життя і як їх долає.

Визначальним у реалізації ідеї партнерства є налагодження міжособистісних зв'язків (інтерперсональних реляцій) між партнерами дошкільної освіти.

Останніми роками значна діяльність в дошкільній освіті Польщі локалізується довкола інтеграції, яка розуміється як процес створення цілого із частин, поєднання різних виховних та дидактичних процедур довкола особистості дитини і її розвитку у фізичній, психічній, інтелектуальній, соціальній та моральній сфері. Метою такого роду інтеграції, як формулює К. Дурай-Новакова (2001), є руйнування бар'єрів, порогів, поділів і ізоляції між дітьми (с. 168).

У дошкільній освіті особливого звучання набуває суспільна інтеграція, що виявляється у двох формах: вертикальній та горизонтальній (К. Дурай-Новакова, 2001, с. 169–170).

Вертикальна інтеграція, яку ще називають ієрархічною чи інтраперсональною, виступає тоді, коли злагоджено співпрацюють між собою усі освітні партнери із гори до низу, тобто від директора дошкільного закладу до педагогічного колективу, а від нього до дітей та їхніх батьків. Інтеграція ця також полягає на злагодженій співпраці і знизу вгору, тобто, від батьків до дітей, від них до педагогічного колективу і до дирекції дошкільного закладу.

Горизонтальна інтеграція, або інтерперсональна, полягає у співпраці різних осіб між собою (вихователів, дирекції дошкільного закладу, батьків, дітей), які дбають про користь маленької людини. Це багатосуб'єктна мережа інтерперсональних (міжособистісних) зв'язків (К. Дурай-Новакова, 2001, с. 169–170).

Міжособистісні зв'язки мають вплив на результати вжитих педагогічних заходів. Важливу роль у цьому процесі відіграють міжперсональні зв'язки типу: вихователь – дитина та батьки – дитина. Ці

зв'язки мають міжгенераційний характер (тобто, такі, що вибудовуються між поколіннями).

Вихователь і батьки передають дитині знання про близьку та далеку дійсність, вводять у світ цінностей, діляться з нею самими собою, приймають її «інакшість». Кожному поколінню, тобто вихователям, батькам, дітям належить певний перелік прав та обов'язків, згідно з його можливостями, прагненнями, амбіціями. Саме тому в освітньому просторі батьки, вихователі та діти займають різні місця. У той самий час старше покоління (вихователі, батьки) стає для дітей авторитетом, сповненим знань та доброзичливості. На це питання звертає також увагу У. Островська (2002), стверджуючи, що «...не існує альтернативи, в якій людина могла б уповні жити/навчатися поза сферою впливів різних реальних авторитетів. Однак істотним є те, щоб не сприймати авторитет крізь призму примусу чи зверхності і/або ж нівеляції чи обмеження свободи, особистої гідності, а усвідомлювати, що авторитет не є тим, на що можна/треба постійно опиратися, а слугує для того, щоб допровадити до компетентного визволення від такої схильності» (с. 47).

Дослідник А. Янке (1995) доводить, що дитсадок є таким навчально-виховним закладом, у якому освіта повинна базуватися на справжньому (автентичному) партнерстві усіх її учасників, тобто дітей, вихователів, батьків. Є. Путкевич (2002) учасників дошкільної освіти (діти, вихователі, батьки) ідентифікує як три рівноцінні одиниці (освітні суб'єкти), і кожна із яких виконує визначені для неї завдання. Саме тому дитсадок пропонує співпрацю і партнерську діяльність задля блага дитини, будівництва спільного містка між закладом і рідною домівкою маленької людини, а також об'єднання усіх педагогічних дій довкола збагачення особистості дошкільняти і його гармонійного розвитку. Наочно представимо це на рисунку 1.

ВИХОВАТЕЛІ	БАТЬКИ
<ul style="list-style-type: none"> • виконують функції щодо батьків • ініціюють та розвивають контакти • пропонують форми співпраці 	<ul style="list-style-type: none"> • мають очікування щодо дитсадка • оцінюють запропоновані форми • висловлюють свої пропозиції щодо освіти дітей • включаються в освітню діяльність дитсадка
<p><i>Дитсадок, а в ньому</i> ТРИ РІВНОЦІННІ ОДИНИЦІ (ОСВІТНІ СУБ'ЄКТИ) пропонує: інтеграцію, долучення (включення), спільний вектор, освіту із партнерською участю батьків, побудову спільного містка між рідною домівкою дитини і дитсадком шукає: нові форми, найкращі рішення, способи і засоби</p>	
<p>ДІТИ Співпраця організовується задля добра дитини. Це їй має слугувати порозуміння між тими, хто пропонує певну форму освіти</p>	

Рис.1. Три рівні одиниці (освітні суб'єкти) в дитсадку XXI століття

Трьохсуб'єктний зв'язок (вихователі, діти, батьки) ґрунтується на автентичному партнерстві усіх її учасників. На основі праць учених Г. Козьмінського,

М. Булери, К. Зучелковської представляємо цей зв'язок у табл. 1.

Таблиця 1.

Партнерство вихователів, батьків та дітей у дошкільному закладі

ПАРТНЕРИ В ОСВІТІ	РЕЗУЛЬТАТИ СПІВПРАЦІ
Діти	<ul style="list-style-type: none"> • Усвідомлюють, що обидві сторони зацікавленні їхнім навчанням, розвитком, вихованням та проблемами • Відчувають, що за ними доглядають та перевіряють • Мають відчуття постійності та безпеки • Безпосередньо вирішують власні труднощі та проблеми • Відкриті, щоб ділитися власними думками • Впевнені, що дорослі турбуються про них і відповідальні за них.
Батьки	<ul style="list-style-type: none"> • Пізнають власну дитину в дошкільних ситуаціях • Пізнають дошкільний заклад, і також методи, форми роботи і способи підтримки розвитку дитини • Пізнають вихователів як осіб, які безпосередньо впливають на розвиток їхньої дитини • Долають власні стереотипи, страхи, (котрі є наслідком досвіду зі шкільного періоду) і погане ставлення • Беруть безпосередню участь у функціонуванні дитсадку, групи і мають можливість впливати на їхню роботу • Відповідально виховують і формують свою дитину • Вихователь їхньої дитини звертає істотну увагу на їхню педагогізацію, завдяки чому вони стають автентичними (справжніми) партнерами у виховному процесі
Вихователі	<ul style="list-style-type: none"> • Пізнають батьків своїх вихованців, їхній дім, звичаї, культуру • Передають деякі виховні завдання батькам • Мають відчуття психічного комфорту, більшу впевненість і гарантію безпеки всіх • Помічають, що діти і їхні батьки є активними, справжніми (автентичними) партнерами • Помічають, що усім значно легше дотримуватися спільно створених правил • У спільній виховній команді панує атмосфера взаємного розуміння та прийняття • Усвідомлюють, що щоб дитина досягла успішного розвитку, необхідним є спільність і суголосність впливів батьків та вихователів

За оцінкою польських фахівців, важко переоцінити значення хорошої співпраці між дитсадком та батьками дитини. З усього впливає, що саме вона є умовою успіху усіх педагогічних починань вихователів. Вона є корисною для обох сторін. На думку М. Росцішевської-Возняк (1998), саме завдяки такій співпраці вихователі: 1) більше дізнаються про дитину, внаслідок чого їм легше працюється; 2) почуваються безпечніше, знають, що їхня праця знайде відгук, що вона не даремна; 3) мають можливість коригувати виховні дії таким чином, щоб якнайкраще заспокоювати потреби дітей; 4) у складних ситуаціях можуть розраховувати на співпрацю батьків; 5) відчувають, що їх цінують і сприймають як партнерів; 6) сміливіше звертаються про допомогу і діляться труднощами.

Натомість батьки: 1) мають більше інформації про дитину, краще її пізнають, ще більше цікавляться нею і пишаються; 2) почуваються безпечніше, знаючи, що в будь-який момент можуть

розраховувати на розуміння та зацікавлення вихователя; 3) мають можливість поглиблювати свою виховну компетентність і в кризових ситуаціях можуть вправніше допомогти своїй дитині; 4) почуваються важливими особами, партнерами у вихованні; 5) сміливіше звертаються про допомогу і діляться труднощами.

Вищенаведені роздуми свідчать про те, що обидві сторони мають суттєві причини, щоб докладати якнайбільших зусиль для збереження хорошої співпраці.

Висновки. Отже, вивчення польського досвіду налагодження партнерства дошкільного закладу і сім'ї дає для українського студента – майбутнього вихователя можливість переосмислити власні професійні ролі і сутність професійної діяльності. Польська практика наочно ілюструє, що батьки є найкращими співпрацівниками дитсадку, оскільки збагачують не лише матеріальну базу закладу, але й співпрацюють в освіті дітей, беручи участь у

підготовці та організації різноманітних урочистостей, екскурсій, занять поза класною кімнатою та ін. Співпраця дошкільного закладу з батьками виникає з бажання допомогти сім'ї у виконанні її виховних функцій, а також з потреби єдності впливу дошкільного навчального закладу і сім'ї. Сфера цієї співпраці включає в себе: зусилля щодо забезпечення умов правильного розвитку дитини, ініціювання педагогічних починань батьків, вплив на батьківську позицію, підвищення педагогічної культури і поширення знань батьків про розвиток і виховання в період дитинства, допомога батьків у покращенні умов праці дошкільного навчального закладу. Співпраця повинна супроводжуватися турботою про майбутню долю дитини, заспокоєння її актуальних потреб, а також її вихованням.

Частота, вид контактів вихователів та батьків та їхні взаємовідносини стають вирішальними для формування дошкільної освіти та якості функціонування дитячих садків. Вчителі та батьки, реалізуючи ідею співпраці, спільно можуть вирішити багато проблем, пов'язаних із доглядом, вихованням та навчанням дітей, а також створити необхідну атмосферу довкола дошкільної освіти.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми організації партнерства дошкільних навчальних закладів та батьків. Подальшої розробки потребують питання підготовки фахівців до діяльності з організації педагогічної просвіти, зміст підготовки педагогічних кадрів для роботи з родинами.

References

- Bulera, M., Zuchelkowska, K. (2006). *Edukacja przedszkolna z partnerskim udziałem rodziców*. Toruń, Poland (pl.)
- Duraj-Nowakowa, K. (2001). *Planowanie integrowania edukacji wczesnoszkolnej: założenia i scenariusze zajęć*. Kielce, Poland (pl.)
- Grzegorzewska, M. Wstęp. (1935). W Lisowski, W M. *Współpraca szkoły z domem* (s. 4–5). Warszawa, Poland (pl.)
- Jacewicz, A. (2013). Przestrzeń działania i formy partnerskiej współpracy nauczyciela wychowania przedszkolnego z rodziną. W *W trosce o współczesną rodzinę: teoria, badania, wsparcie, ujęcie interdyscyplinarne* / pod red. nauk. Ja. Izdebskiej i A. Popławskiej (s. 308–325). Białystok: Wydawnictwo Niepaństwowej Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Poland (pl.)
- Janke, A. (1995). *Pedagogiczna relacja rodzina – szkoła dylematy czasu przemian*. Bydgoszcz, Poland (pl.)
- Koźmiński, G. (2001). *Współpraca z rodzicami*. Złotów, Poland (pl.)
- Kujawinski, J. (1990). *Współdziałanie partnerskie w szkole*. Wrocław, Poland (pl.)
- Kuc, B., Wlazło, S. (1990). *Partnerstwo w szkole*. Wrocław, Poland (pl.)
- Kwiatkowska, H. (1997). *Edukacja nauczycieli. Konteksty, kategorie, praktyki*. Warszawa, Poland (pl.)
- Łobocki, M. (1985). *Współdziałanie nauczycieli i rodziców w procesie wychowania*. Warszawa: Nasza Księgarnia, Poland (pl.)
- Maszke, A. (2002). Współpraca i partnerstwo rodziców i nauczycieli. W A. Karpinska (red.) *Kreatorzy edukacyjnego dialogu*. (s. 75-79). Białystok, Poland (pl.)
- Okoń, W. (2007). *Nowy słownik pedagogiczny*. Warszawa, Poland (pl.)
- Ostrowska, U. (2002). *Relacje interpersonalne w edukacji jako przedmiot badań*. Kraków: Oficyna Wydawnicza «Impuls», Poland (pl.)
- Pawlak, B. (2003). *Jak współpracować z rodzicami uczniów klas początkowych?* Kraków, Poland (pl.)
- Putkiewicz, E. (2002). Idź do szkoły. *Dodatek do «Gazety wyborczej»*, 14.09. (pl.)
- Radziejewicz, J. (1981). *Funkcja wychowawcy klasy. Założenia i rzeczywistość*. Warszawa, Poland (pl.)
- Rościszewska-Woźniak, M. (1998). *Organizacja współpracy w przedszkolu. Edukacja w przedszkolu*. Warszawa, Poland (pl.)

ОПЫТ ПОЛЬШИ ПО ОРГАНИЗАЦИИ ПАРТНЕРСТВА СЕМЬИ И ДЕТСКОГО САДА В ВОСПИТАНИИ РЕБЕНКА

Перепелиук Инна, аспирант кафедры педагогики и социальной работы, Черновицкий национальный университет имени Юрия Федьковича, ул. Коцюбинского, 2, 58012 Черновцы, Украина,
i.perepeliuk@chnu.edu.ua

В статье освещен польский опыт организации партнерства семьи и детского сада в воспитании ребенка. Плодотворное сотрудничество родителей и воспитателей – один из определяющих критериев качества работы детского сада в Польше. Установлено, что в отношении работы дошкольного учреждения с родителями традиционным в польском языке является использование понятия «партнерство», что означает социальную взаимосвязь, основанную на равенстве и добровольности партнеров.

Раскрыты условия партнерства дошкольного учреждения и семьи в воспитании ребенка. Охарактеризованы элементы партнерства (интеллектуальный, эмоциональный, волевой, поведенческий), его основные принципы (взаимного доверия; взаимного признания прав и компетентности; общности действий (интеграции действий); взаимной лояльности; обмена информацией; положительной мотивации; многостороннего

обмена інформацією; партнерства; єдинства впливів; активного і систематического співробітництва). Особое внимание обращено на межличностные связи (интерперсональные реляции) между партнерами дошкольного образования.

Ключевые слова: интерперсональные реляции; партнерство дошкольного учреждения и семьи в воспитании ребенка; принципы партнерства; элементы партнерства.

POLISH EXPERIENCE IN ORGANIZING FAMILY PARTNERSHIP AND A PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTION IN THE CHILD'S UPBRINGING

Perepeliuk Inna, Postgraduate Student of the Pedagogy and Social Work Department, Yuri Fedkovich Chernivtsi National University, 2 Kotsjubynskyi Str., 58012 Chernivtsi, Ukraine, i.perepeliuk@chnu.edu.ua

The article describes the Polish experience of organizing family partnership and a preschool educational establishment in the child's upbringing. Fruitful cooperation between parents and teachers is one of the defining criteria for the quality of kindergarten work in Poland. It has been established that the use of the concept of «partnership», which means social intercourse based on the equality and voluntariness of partners, is traditionally used in relation to the work of a pre-school institution with parents in Poland.

The conditions of the partnership of a preschool institution and a family in the child's upbringing are revealed. The author characterizes elements of partnership (intellectual, emotional, volitional, behavioral), its basic principles (mutual trust, mutual recognition of rights and competence, integration of actions, mutual loyalty, exchange of information, positive motivation, multilateral exchange of information, partnership, unity of influence; active and systematic cooperation). Particular attention is focused on interpersonal relationships between the partners of pre-school education.

Key words: elements of partnership; interpersonal relational issues; partnership of a preschool institution and family in the child's upbringing; principles of partnership.

Стаття надійшла до редакції 10.11.2017

Прийнято до друку 23.11.2017